

СПІЛЬНИЙ ПРЕДСТАВНИЦЬКИЙ ОРГАН
репрезентативних всеукраїнських об'єднань профспілок
на національному рівні
(СПО об'єднань профспілок)

Майдан Незалежності, 2, Київ, 01001
Тел. (044) 205-76-41, 205-76-42, 205-76-09, тел/факс (044) 205-76-00
spo.fpsu.org.ua, e-mail: fpsu@fpsu.org.ua, spop@fpsu.org.ua

18.11.2024 № 01-12/498-сно

На № 04-30/18-2024/254211 від 15.11.2024 р.

Комітет Верховної Ради України
з питань соціальної політики
та захисту прав ветеранів

Про проект № 12209
від 14.11.2024

СПО об'єднань профспілок розглянуто проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо формування комплексної та справедливої соціальної підтримки (виплат та послуг) для осіб, в яких обмежена працездатність, зокрема, осіб з інвалідністю», реєстр. №12209 від 14.11.2024 р., і звертає увагу на те, що законопроект містить багато пропозицій, які не підтримуються, оскільки звужують обсяг існуючих прав застрахованих осіб.

Враховуючи стислі терміни, надані для опрацювання законопроекту, висловлюємо такі зауваження.

1. Запровадження страхової виплати у зв'язку із стійким обмеженням працездатності замість пенсії по інвалідності погіршують умови матеріального забезпечення осіб, які втратили працездатність з різних причин і потребують відповідної підтримки, у першу чергу у рамках соціального страхування.

Замість трьох груп інвалідності пропонується два ступені – повне і часткове обмеження працездатності, критерії визначення яких проектом не передбачаються. Вбачається, що до осіб із частковим обмеженням працездатності відноситимуться особи, які за медичними висновками нині відносяться до 2 групи інвалідності. Таким чином, під нові норми не підпадатимуть особи, які за нинішнім законодавством, відповідно до медичних висновків, мають право на встановлення 3 групи інвалідності.

Погіршуються умови призначення страхової виплати у зв'язку із стійким обмеженням працездатності порівняно з пенсією по інвалідності. Так, встановлення стійкого обмеження працездатності може відбуватися у період роботи, до влаштування на роботу чи після припинення роботи. Водночас, зазначена страхова виплата здійснюється за умови, що застрахована особа працює (крім осіб із стійким повним обмеженням працездатності та деяких інших категорій осіб), але при високому відсотку втрати працездатності особа за станом здоров'я у більшості випадків не може продовжувати працювати. Або в іншому випадку, при встановленні стійкого обмеження працездатності в період коли особа не працювала, але має значну тривалість страхового стажу, для отримання

страхової виплати їй потрібно працевлаштуватися, що на практиці буде дуже проблематичним, або неможливо.

Щодо розмірів страхових виплат, то передбачається, що особам з стійким повним обмеженням працездатності виплата призначатиметься залежно від відсотка втрати працездатності, але не вище середньої зарплати по країні, з якої сплачено страхові внески, за попередній рік. Максимальний розмір виплати є суттєво заниженим, оскільки пенсії по інвалідності виплачуються в межах 10 прожиткових мінімумів для непрацездатних осіб, страхові виплати у системі соціального страхування – в межах суми, з якої сплачено страхові внески, а страхові виплати потерпілим на виробництві – в межах чотирьох мінімальних заробітних плат.

Ще гіршими є умови визначення розміру страхової виплати для осіб із стійким частковим обмеженням працездатності. Для таких осіб пропонується страхову виплату призначати у розмірі різниці між заробітком, який особа отримувала до настання страхового випадку, та заробітком, який особа має після повернення до роботи, але не більше ніж розмір, визначений Кабінетом Міністрів України.

Зазначені вище норми стосовно призначення і виплати щомісячної страхової виплати є гіршими порівняно із нормами, за якими призначаються і виплачуються пенсії по інвалідності, оскільки пенсії призначаються незалежно від зайнятості особи, і виплачуються в межах десяти прожиткових мінімумів для непрацездатних осіб.

2. Не підтримуються пропозиції щодо змін у страхуванні від нещасних випадків на виробництві, які значно звужують зміст і зменшують обсяг існуючих прав потерпілих на виробництві і їхніх сімей, і фактично руйнують систему соціального страхування від нещасних випадків на виробництві:

- щодо скасування пенсії по інвалідності і щомісячних страхових виплат потерпілим на виробництві і запровадження замість них страхової виплати із порядком призначення та виплати, зауваження до яких зазначені вище. При цьому, виходячи із змісту проекту, значна частина потерпілих не отримуватиме щомісячні страхові виплати (залежно від відсотку втрати працездатності та зайнятості). Нині потерпілі мають право на отримання пенсії по інвалідності (в межах десяти прожиткових мінімумів для непрацездатних осіб) і відшкодування втраченого заробітку (але не більше як чотири мінімальні зарплати і не менше мінімальної зарплати). Запропонована страхова виплата не є рівноцінною заміною нинішніх пенсії по інвалідності та щомісячних страхових виплат;

- щодо скасування щомісячних страхових виплат у разі втрати годувальника внаслідок нещасного випадку на виробництві. За чинним законодавством для непрацездатних членів сім'ї, які втратили годувальника внаслідок нещасного випадку на виробництві, виплачується і пенсія по втраті годувальника, і щомісячна страхова виплата;

- щодо виключення норми, що у разі смерті потерпілого від нещасного випадку на виробництві витрати на його поховання несе уповноважений орган управління, у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. Як наслідок, виплачуватиметься допомога на поховання як для застрахованих осіб (4100 грн),

що значно менше, ніж виплачується нині у разі смерті потерпілого на виробництві (10406 грн);

- щодо зниження розміру одноразової виплати потерпілому на виробництві. Якщо нині одноразова виплата виплачується всім потерпілим, залежно від ступеня працездатності, то пропонується виплату здійснювати від базової величини у розмірі: 100% - у разі визнання потерпілого особою із стійкою повною втратою працездатності; 80% - у разі визнання потерпілого особою із стійкою частковою втратою працездатності, 30% - у разі у разі, якщо потерпілого не визнано із стійким обмеженням працездатності.

Суперечливим є скасування для потерпілих різних видів страхових виплат - при переведенні на легшу роботу, у разі професійного навчання чи перекваліфікації, для забезпечення допоміжними засобами реабілітації, на проїзд у разі реабілітації тощо. Щодо запропонованої страхової виплати у зв'язку з реабілітацією, то є сумнівним, що зазначена виплата забезпечуватиме у повному обсязі потреби, необхідні при реабілітації. Адже нині, статтею 36 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» також зазначається, що потерпілі мають право на лікування та реабілітацію у сфері охорони здоров'я, проте, фактично вони безпосередньо за власний рахунок оплачують значну частину свого лікування, придбання ліків та медичних виробів та інше. Вбачається, що із запровадженням страхової виплати у зв'язку із проходженням реабілітації та скасуванням встановлених виплат, потерпілі за власний рахунок оплачуватимуть значну частину заходів із реабілітації.

Є зауваження до багатьох інших положень законопроекту, зокрема, до норм, запропонованих до Кодексу законів про працю, Закону України «Про охорону праці», Основ законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування та інших, якими знижується рівень соціального захисту застрахованих осіб.

Голова СПО
об'єднань профспілок

Григорій ОСОВИЙ